

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității unor prevederi
din Legea nr. 233-XIV din 23 decembrie 1998
"Cu privire la proiectul individual de privatizare
a întreprinderilor din sectorul electroenergetic"*

Nr.11 din 28.02.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.36-38/5 din 14.03.2002

* * *

* M.O., 1999, nr. 19-21, art. 76.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Mircea IUGA - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător

cu participarea grefierului Corina Popa, interpretului Lidia Popa, deputatului în Parlament Vladimir Panfilov și reprezentantului său, avocatul Ghenadie Tatar, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire ca Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității art. 1 alin. (3), art. 3 alin. (3) și art. 4 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV din 23 decembrie 1998 "Cu privire la proiectul individual de privatizare a întreprinderilor din sectorul electroenergetic".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Vladimir Panfilov, depusă la 2 octombrie 2001 în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 17 decembrie 2001 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, Ministerului Energeticii.

Avînd în vedere materialele dosarului, informația prezentată de judecătorii-raportori, datele audiate în proces și argumentele expuse de părți,

Curtea Constituțională
a c o n s t a t a t :

1. La 23 decembrie 1998 Parlamentul a adoptat Legea ordinară nr. 233-XIV "Cu privire la proiectul individual de privatizare a întreprinderilor din sectorul electroenergetic" (în continuare - Legea nr. 233-XIV).

Legea menționată a fost adoptată întru executarea Legii nr. 1217-XIII din 25 iunie 1997 "Cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998" și Legii nr. 63-XIV din 25 iunie 1998 "Cu privire

la Concepția asupra privatizării întreprinderilor din sectorul electroenergetic".

Legea nr. 233-XIV prevede în art. 1 alin. (3) că, în cazul apariției divergențelor între prevederile prezentei legi și prevederile altor acte legislative, se aplică prevederile prezentei legi; în art. 3 alin. (3) că participanți la concursul investițional pentru privatizarea întreprinderilor din sectorul electroenergetic pot fi numai întreprinderile sau uniunile lor (holdinguri, consorții, asociații, în baza unui contract privind activitatea în comun etc.) atât din țară, cât și din străinătate; în art. 4 alin. (3) că, în cazul privatizării întreprinderilor de distribuție a energiei electrice, pentru vânzare vor fi propuse 100% din acțiunile acestor întreprinderi.

Autorul sesizării consideră că prevederile precitate ale Legii nr. 233-XIV intră în contradicție cu normele constituționale, și anume cu art. 16, care statuează că cetățenii sînt egali în fața legii, și cu art. 72, care prevede sferile de reglementare pentru fiecare tip de lege.

Argumentul principal de drept, prin care autorul sesizării motivează cererea de exercitare a controlului de constituționalitate asupra prevederilor art. 1 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV, este că legea respectivă, fiind o lege ordinară, încalcă principiul ierarhiei constituționale a actelor legislative, consfințit în art. 72 din Constituție.

Argumentîndu-și cererea pentru controlul constituționalității prevederilor art. 3 alin. (3) și art. 4 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV, autorul sesizării apreciază că aceste norme contravin art. 2 și art. 11 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la privatizare, care stabilesc principiile generale ale privatizării, în particular, egalitatea drepturilor cetățenilor la primirea unei cote din bunurile statului supuse privatizării.

2. Raportînd prevederile contestate din Legea nr. 233-XIV la normele constituționale, la legile nr. 627-XII din 4 iulie 1991 "Cu privire la privatizare"**, nr. 1217 din 25 iunie 1997 "Cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998"***, nr. 63-XIV din 25 iunie 1998 "Cu privire la Concepția asupra privatizării întreprinderilor din sectorul electroenergetic"**** (cu modificările și completările ulterioare), la alte legi și acte normative, Curtea Constituțională reține următoarele.

** M.O., 1999, nr. 135-136, art. 674.

*** M.O., 1997, nr. 59-60, art. 518.

**** M.O., 1998, nr. 77-78, art. 523.

Art. 72 alin. (1) din Constituție stabilește ierarhia actelor legislative adoptate de Parlament și le clasifică în legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

Art. 72 alin. (3) din Constituție statuează sferile și domeniile reglementate prin lege organică, litera i) a căruia stipulează că regimul juridic general al proprietății și al moștenirii se reglementează prin lege organică.

Potrivit art. 72 alin. (4) din Constituție, legile ordinare intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.

Principiile generale ale proprietății sînt determinate prin Legea organică nr. 459-XIII din 22 ianuarie 1991 "Cu privire la proprietate"*****, iar principiile generale ale privatizării sînt definite prin legile organice nr. 627-XII din 4 iulie 1991 "Cu privire la privatizare" și nr. 1217-XIII din 25 iunie 1997 "Cu privire la programul de privatizare pentru anii 1997-1998".

***** Monitor, 1991, nr. 3-4-5-6, art. 22.

Legea nr. 233-XIV, care face obiectul sesizării, este o lege ordinară (vezi preambulul) și este elaborată în baza legilor nr.627-XII, nr. 1217-XIII, nr. 63-XIV, altor acte legislative, precum și a Acordului Cartei Energiei* (art. 1 alin. (1)).

* Tratatate internaționale, vol. 11, pag. 120.

Așadar, dispunând în art. 1 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV că, în cazul apariției divergențelor între prevederile prezentei legi și prevederile altor acte legislative, se aplică prevederile prezentei legi, Parlamentul a încălcat dispozițiile art. 72 din Constituție și ale legilor organice nr. 627-XII și nr. 1217-XIII.

În context, Curtea relevă că prin Hotărîrea nr. 42 din 27 iulie 1999** și-a expus poziția în problema subordonării legilor și a stipulat că legile ordinare, reglementările cărora izvorăsc din legile ierarhic superioare, trebuie să corespundă cu acestea, după cum prevede principiul ierarhiei constituționale a actelor legislative, stabilit de art. 72 din Constituție.

** M.O., 1999, nr. 87-89, art. 54.

Pentru considerentele expuse, Curtea Constituțională apreciază drept neconstituționale prevederile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV.

3. Regimul general al privatizării proprietății de stat este reglementat prin Legea nr. 627-XII din 4 iulie 1991 "Cu privire la privatizare".

Legea precitată, în art. 8, stipulează modul și condițiile de privatizare a obiectului patrimoniului de stat pe teritoriul Republicii Moldova. După cum dispune această lege, privatizarea acestuia se efectuează în conformitate cu legea cu privire la programul de privatizare pentru perioada respectivă, care, e necesar de remarcat, este o lege specială.

Legea nr. 1217-XIII din 25 iunie 1997 "Cu privire la programul de privatizare pentru anii 1997-1998" (cu modificările și completările ulterioare) este alcătuită din zece capitole, dintre care capitolele I-III și VI-X conțin norme generale de drept, iar capitolele IV-V conțin norme speciale de drept privind privatizarea obiectelor proprietății de stat.

Capitolul IV din legea menționată, prin norme speciale de drept, reglementează particularitățile privatizării proprietății statului în unele ramuri, în particular, în infrastructură, specificînd, de exemplu, că privatizarea patrimoniului întreprinderilor din complexul energetic se efectuează în bază de proiecte individuale, aprobate de Parlament, la propunerea Guvernului.

În baza legilor nr. 627-XII și nr. 1217-XIII, la 23 decembrie 1998, Parlamentul, în conformitate cu principiul ierarhiei constituționale a actelor legislative, statuat de art. 72 din Constituție, a adoptat Legea specială nr. 233-XIV "Cu privire la proiectul individual de privatizare a întreprinderilor din sectorul electroenergetic".

Conform teoriei generale a dreptului, legea specială posedă o reglementare diferită, particulară față de reglementarea legii generale, și în caz de concurs cu legea generală, se aplică principiul "lex specialis derogat generali".

Legea nr. 627-XII din 4 iulie 1991 "Cu privire la privatizare" (cu

modificările și completările ulterioare), în art. 8, prevede că la adoptarea hotărîrii de privatizare a obiectului trebuie să se țină cont de specificul zonal și ramural al privatizării, iar Legea nr. 1217-XIII din 25 iunie 1997 "Cu privire la programul de privatizare pentru anii 1997-1998", în art. 18, prevede că față de participanții la concurs pot fi stabilite anumite cerințe în funcție de specificul activității întreprinderilor supuse privatizării.

Curtea relevă că, întrucît legile precitate nu stipulează că la privatizarea unor întreprinderi nu pot fi stabilite anumite cerințe în funcție de specificul activității acestora, argumentele autorului sesizării sînt nefondate.

În vederea executării Legii cu privire la programul de privatizare pentru anii 1997-1998, Concepția asupra privatizării întreprinderilor din sectorul electroenergetic, aprobată prin Legea nr. 63-XIV, în capitolul II, indică imperativ că privatizarea întreprinderilor din sectorul electroenergetic va fi efectuată pe bază de concurs investițional internațional public, într-o singură rundă, și că investitorilor strategici, în funcție de starea financiară și tehnică a întreprinderii, li se vor oferi diverse proporții de participare în capitalul social, stipulate în proiectele individuale de privatizare.

Acestor prevederi precedă dispozițiile Legii nr. 1217-XIII, care stipulează în art. 3 pct. c) că unul din principalele obiective ale Programului de privatizare este atragerea și încurajarea participării investitorilor strategici la privatizarea și restructurarea unor astfel de întreprinderi și, în art. 45, că privatizarea întreprinderilor din domeniile de infrastructură care au o importanță națională (complexul electroenergetic și de combustibil, transporturile și telecomunicațiile...) se efectuează în bază de proiecte individuale, aprobate de Parlament, la propunerea Guvernului.

Așadar, stabilind în art. 3 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV că la concursul investițional pentru privatizarea întreprinderilor din sectorul electroenergetic participă numai întreprinderile sau uniunile lor atît din țară, cît și din străinătate, iar în art. 4 alin. (3) că, în cazul privatizării întreprinderilor de distribuție a energiei electrice, pentru vînzare vor fi propuse 100% din acțiunile acestor întreprinderi, Parlamentul nu a încălcat dispozițiile constituționale.

Afirmațiile autorului sesizării că prin restricțiile cuprinse în prevederile contestate se încalcă dispozițiile art. 127 din Constituție și art. 11 alin. 4 din Legea nr. 627-XII sînt nefondate, deoarece Legea nr. 233-XIV nu stipulează interdicții pentru colectivul întreprinderii supuse privatizării de a înființa o altă întreprindere, care să participe la concursul investițional pentru privatizarea unor întreprinderi concrete din sectorul electroenergetic. În plus, Legea organică nr. 1217-XIII, ca urmare a modificărilor și completărilor operate ulterior, nu mai conține prevederea expresă despre procurarea de către angajații întreprinderilor supuse privatizării a 20 la sută din acțiunile acestora la preț nominal. Se va lua în seamă și faptul că termenul de valabilitate al bonurilor patrimoniale a expirat.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6 alin. (2), art. 61 alin. (1) și (2), art. 62 lit. a) și art. 68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Recunoaște constituționale prevederile art. 3 alin. (3) și art. 4 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV din 23 decembrie 1998 "Cu privire la programul individual de privatizare a întreprinderilor din sistemul

electroenergetic".

2. Declară neconstituționale prevederile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 233-XIV din 23 decembrie 1998 "Cu privire la proiectul individual de privatizare a întreprinderilor din sectorul electroenergetic".

3. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 28 februarie 2002.
Nr. 11.